

Gemofiliya bilan bemorlarda bo'g'im artropatiyasini jarroxlik yo'lda davolashning usullari

Feruza Xaydarovna Mamatkulova
Baxtiyor Abdullayev
Saddam Ergashov
Samarqand davlat tibbiyot universiteti

Annotatsiya: Gemofiliyaning eng xarakterli, eng o'ziga xos va og'ir ko'rinishlaridan biri gemartrozdir. Ularning debyut hayotning birinchi oylari uchun xosdir, natijada jarohatlar va bemorning hayoti davomida namoyon bo'ladi. Bu kasallik uchun sinovial membranada, suyak to'qimasiga muntazam qon ivish omili yetishmovchiligi fonida bo'g'imlarga qon quyilishi o'ziga xos belgilarning paydo bo'lishiga olib keladi. Barcha holatlarda yallig'lanish belgilari kuzatiladi. sinovial membrana, keyinchalik surunkali holatga o'tish bilan gipertrofik sinovit rivojlanadi. Kerakli gemostatik va simptomatik terapiya bo'lmasa, progressiv holat kuzatiladi va to'qimalarning degradatsiyasi va yuqoridagi jarayonlar natijasida gemofilik artropatiyaning rivojlanishi.

Kalit so'zlar: gemofiliya A, gemofiliya V, gemostaz, bo'g'imlar artrozi, gemartroz

Methods of surgical treatment of joint arthropathy in patients with hemophilia

Feruza Khaydarovna Mamatkulova
Bakhtiyor Abdullayev
Saddam Ergashov
Samarkand State Medical University

Abstract: One of the most characteristic, most specific and severe manifestations of hemophilia is hemarthrosis. Their debut is typical for the first months of life, as a result of injuries and throughout the patient's life. For this disease, blood transfusion into the joints against the background of a chronic deficiency of the blood clotting factor in the synovial membrane, bone tissue leads to the appearance of characteristic symptoms. In all cases, signs of inflammation are observed. synovial membrane, then hypertrophic synovitis develops with the transition to a chronic state. In the absence of appropriate hemostatic and symptomatic therapy, a progressive

state is observed and tissue degradation and the development of hemophilic arthropathy as a result of the above processes occur.

Keywords: hemophilia A, hemophilia B, hemostasis, joint arthrosis, hemarthrosis

Dolzarbligi: Gemofiliya irsiy koagulopatiyaflar guruxiga kirib, statistik malumotlarga ko'ra - kasallikning sababi bolaning onasi va otasining genetik materialining xususiyatlari bilan belgilanadi. Dunyoda A va V patologiya turlari mos ravishda 10 000 va 50 000 yangi tug'ilgan o'g'il bolalarga 1 ta holat chastotasi bilan aniqlanadi. Kasallikning belgilari chaqaloqni neonatolog yoki pediater tomonidan tekshirish vaqtida erta yoshda aniqlanadi.

Gemofiliya - gomeostazning irsiy patologiyasi bo'lib, bemorning tanasi tomonidan muhim moddalar sintezining kamayishi fonida qon ivishining buzilishida namoyon bo'ladi (VII, IX, XI omillar). Kasallikdan aziyat chekadigan Bemorlar muntazam ravishda tanalarida gematomalar yoki gemartroz, jarohatlar yoki jarrohlik aralashuvlar tufayli ichki qon ketishi kuzatiladi. Bolalarda gemofiliyani davolash hayot davomida qabul qilinishi kerak bo'lgan almashtirish terapiyasiga asoslangan.

Patologiyaning rivojlanish sabablari: Gemofiliyaning irsiylanish mexanizmi va turi yetarlicha batafsil o'rganilgan. Qon ivish omillarining yetarli darajada ishlab chiqarilmasligiga olib keladigan genlar X xromosoma bilan bog'langan. Patologiya ayol xromosomasi orqali retsessiv yo'l bilan nasldan naslga o'tadi. Ushbu irsiy patologiya faqat o'g'il bolalarda uchraydi.

Patologik gen tashuvchisi bo'lgan sog'lom erkak va ayolning o'g'illari gemofiliya belgilari bilan yoki belgilarisiz tug'ilish ehtimoli bir xil. Qon ketishi bilan og'rigan erkak, o'zgartirilgan genni olib yurmaydigan ayol bilan sog'lom bolalarni homilador qilishi mumkin.

Tibbiyotda ayollarda gemofiliyaning alohida holatlari kuzatilgan. Ularning onalarida mutatsiyaga uchragan gen bor edi, otalari esa qon ivish omillarining yetarli darajada ishlab chiqarilmasligidan aziyat chekdilar. Bunday hollarda gemofiliya sabablari retsessiv va dominant genlarning kombinatsiyasi hisoblanadi.

Kasallik tasnifi: Gemofiliya A- ko'rib chiqilayotgan patologiyadan aziyat chekadigan odamlarning 84-86 foizida tashxis qo'yilgan. Koagulyatsion omil VIII (antigemofil globulin) yetishmovchiligi tufayli yuzaga keladi.

Gemofiliya V -Gemofiliyaning klinik tashxisi qo'yilgan holatlarining 12-13% ni tashkil qiladi. Koagulyatsion omil IX (tromboplastin) yetishmovchiligi fonida rivojlanadi.

Gemofiliya C-1-2% dan ko'p bo'lmagan holda sodir bo'ladi. Bu qon ivish omili XI etarli darajada ishlab chiqarilmasligining natijasidir.

Gemofiliya klinik simptomlari:

Yangi tugʻilgan chaqaloqlarda patologiyaning birinchi belgilari aniqlanishi mumkin. Shunday qilib, bolada "gemofiliya" tashxisini tasdiqlash ehtimoli kindik tizimidan uzoq muddatli qon ketish va koʻplab teri osti gematomalari bilan koʻrsatiladi. Tish chiqarish pvaqtida chaqaloqlarda koʻp qon ketishi etiborga loyiqdir. Laktatsiya davrida bola ona suti bilan yetarli miqdorda trombokinaz oladi.

Shikastlanishdan keyingi qon ketish emaklash va yurishni oʻrgangan bolalar uchun xosdir. Burundan qon ketishdan tashqari, mushaklararo gematomalar va boʻgʻimlarga qon quyilishi (gemartroz) mavjud. Ushbu fonda anemiya rivojlanadi.

Bolalar yoshi ulgʻayganida, oshqozon-ichak traktidan qon ketishi mumkin. Bunga jarohatlar yoki tibbiy muolajalar sabab boʻladi. Eng katta xavf burundan va xalqumdan qon ketishidan kelib chiqadi. Ushbu fonda havo yoʻllarining obstruksiyasi rivojlanishi mumkin. Diagnostika muolajalari neonatolog, pediater, genetik va gematolog kabi bir nechta mutaxassislik shifokorlari tomonidan amalga oshiriladi. Birgalikda patologiyalar boʻlsa, gastroenterolog, ortoped, otorinolaringolog va nevrolog bilan maslahatlashish talab qilinishi mumkin.

Xavf ostida boʻlgan juftliklar homilador boʻlishdan oldin shifokorga murojaat qilishlari kerak. Kelajakdagi ota-onalarning biomateriallarini molekulyar genetik tekshiruvini gemofiliya bilan ogʻrigan bolaga ega boʻlish xavfini hisobga olish imkonini beradi. Konsepsiyadan keyin prenatal skrining oʻtkazilishi mumkin. Ularning natijalari bolaning gemofiliyani naslga berilishini tasdiqlaydi yoki rad etadi.

Chaqaloq hayotining birinchi kunlarida oʻtkazilgan neonatal tahlillar kam samarali emas. Koagulogramma neonatologga yangi tugʻilgan chaqaloqning tanasi tomonidan plazma omillarini ishlab chiqarish haqida toʻliq maʼlumot beradi.

Agar bemorlarda gemartroz rivojlansa, bolaga boʻgʻimlarning rentgenologik tekshiruvini buyuriladi. Ultratovush diagnostikasi ichki qon ketish belgilari va retroperitoneal gematomalar aniqlanganda amalga oshiriladi.

Kasallikni davolash: Gemofiliyani davolashda terapevtik choralar ikki guruhdan biriga tegishli - profilaktik yoki simptomatik. Birinchi holda, patologiyaning ogʻir shakli boʻlgan bemor qon ivish omili konsentratlarining muntazam dozalarini oladi. Ularning mavjudligi artropatiya va ichki qon ketish xavfini kamaytiradi. Jarrohlik aralashuvini (shu jumladan tish chiqarishni) rejalashtirayotganda, bemorga dori-darmonlarni takroriy quyish amalga oshiriladi. Kesish va tashqi qon ketish uchun simptomatik muolajalar oʻtkaziladi. Shifokorlar gemostatik gubkani ishlatishni va bandajni qoʻllashni tavsiya qiladilar. Kichik yaralarni trombin bilan davolash kerak. Shuningdek gemofiliya bilan bemorlarda agar boʻgʻimlarda artropatiyalar rivojlanganda, bemorlarga jarroxlik aralashuvi talab etiladi.

Ishning maqsadi: Oyoq va bilak boʻgʻimlarning gemofilik artropatiyasi bilan bemorlarga jarrohlik yordamini optimallashtirish.

Materiallar va usullar: Gemofilik artropatiya rivojlanishining dastlabki bosqichlarida jarrohlik muolajalarini amalga oshirish mumkin.

2018 va 2023 yillar oralig'ida oyoq va bilak bo'g'imlarning gemofilik artropatiasibilan 9 nafar bemorlarga jarrohlik yordami tashkillashtirildi. Ulardan 6 tasi chap va o'ng oyoq tizza bo'g'imlari artrolizi edi.

Natijalar va muhokama:

Operatsiya turi - bu suyak va osteoxondral osteofitlarning ko'payishi, yog' qavati va chandiq to'qimalarining tiqilishi, gipertrofik sinovit natijasida yuzaga keladigan og'riq sindromini bartaraf qilish.

Ushbu jarrohlik aralashuv ochiq usulda, kichik kesma (5-6 sm) orqali, oyoq tizza bo'g'imning old yuzasi bo'ylab amalga oshiriladi. Operatsiyaning maqsadi artikulyar yuzalar va siqilishga olib keladigan yumshoq to'qimalarning rezeksiyasi muvofiqligini yaxshilashdir. Bemorlarda tegishli VIII, IX qon ivish omillarni tahlillar yordamida tekshirildi. 9 nafar bemordan 4 nafarida VIII omil miqdori 5 %, 3 nafarida 3% va 2 nafarida 2%ni tashkil etdi. Og'ir darajadagi omil yetishmovchiligda bemorlaraga omil quyib turildi. Shuningdek gemostatik terapiya ko'rsatma bo'yicha o'tkazildi.

Xulosa: Operatsiyadan keyingi davrda yetarli gemostatik terapiya va antibakterial terapiya, shuningdek profilaktika choralari o'tkazish kerak. Harakat oralig'ini saqlab qolish uchun va uning ortishi, operatsiyadan keyingi erta davrda reabilitatsiya tadbirlari majmuasi qo'llaniladi. Shu jumladan, yumshoq rejimda terapevtik mashqlarni erta boshlash, mushaklarning artrofiyasini oldini olish va yumshoq to'qimalarning shishishini kamaytirish uchun mushaklarning elektr stimulyatsiyasi o'tkaziladi. Shuningdek bemorlarga individual oyoq ortopediyasi tavsiya etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. FX Mamatkulova, SF Ziyodinov, DX Suyundiqov Yurak-qon tomir kasalliklari bo'lgan bemorlarda qonining elektrokinetik va klinik-laborator ko'rsatmalari Science and Education 5 (2), 154-160 2024
2. Mamatkulova F.Kh. Shomurodov K.E., Temirov N. N. Significance. Of Helicobacter Pylori In Iron Deficiency. International Journal for Research in Applied Science & Engineering Technology (IJRASET) ISSN: 2321-9653; Volume.9 Issue XII Dec.2021. <https://doi.org/10.22.214/ijraset.2021.39443.1103-1106>
3. L.S. Maxmonov, M.B. Norbo'tayeva, F.X. Mamatkulova AKUSHER GINEKOLOG AMALIYOTIDA TEMIR TANQISLIGI KAMQONLIGI Miasto Przyszłości 54, 319-327

4. Maxmonov L.S., Mamatkulova F.X., Holiqulov B.Y. Gemorragik diatezlar bilan kasallangan ayollarda tuxumdon apopleksiyasi asoratini davolash tamoyillari //Science and Education. – 2022. – T. 3. – №. 12. – С. 237-244.

5. Л.С Махмонов, Ф.Х Маматкулова Ҳолиқулов Б.Ё Тромбоцитопатия билан касалланган аёлларда тухумдон апоплексияси асоратини даволаш тамойиллари Биология ва тиббиёт муаммолари 2022,№ 1 УДК 615 (617.01), 134

6. F.X.Mamatkulova., X.I.Axmedov. Temir tanqisligi kamqonligining kelib chiqish sabablari va davolashga zamonaviy yondoshuv. "SCIENCE AND EDUCATION" VOLUME 4,ISSUE1.2023/195-203

7. Dadajonov, U., Abdiyev, K., Mamatkulova, F., & Dadajonov, U. (2021). Innovatsionniye metodi lecheniya immunnoy trombositopenicheskoy purpuri u lits molodogo vozrasta. Obshestvo i innovatsii, 2(4/S), 52-56.

8. Mamatkulova F. X. Mamatova N. T. Ruziboeva.O. N. Prevention Of Anemia In Patients With Tuberculosis. The American Journal of Medical Sciences and Pharmaceutical Research, 2(11), 62–65.

9. L.S.Makhmonov., F.Kh.Mamatkulova., M.B. Berdiyaroova, K.E. Shomurodov.THE MAIN CAUSES OF ANEMIA IN IRON AND VITAMIN B 12 DEFICIENCY ASSOCIATED WITH HELICOBACTER PYLORI

10. Makhmonov L. S., Mamatkulova F. Kh., Kholturaeva D. F., Muyiddinov Z. Z. IMPORTANCE OF DETECTION OF HEPSEDINE AND INTERLEUKINS IN "Science and Education" Scientific Journal / Impact Factor 3,848 (SJIF) February 2023 / Volume 4 Issue 2.

11. Mamatkulova F. X. Mamatova N. T. Ruziboeva.O. N. Prevention Of Anemia In Patients With Tuberculosis. The American Journal of Medical Sciences and Pharmaceutical Research, 2(11), 62–65.

12. Maxmonov, L. S., Mamatkulova, F. X., & Meliqulov, B. S. (2023). Trombotsitopatiya bilan kasallangan ayollarda tuxumdon apopleksiyasi kechishi va asoratini davolash tamoyillariga zamonaviy yondashuv. Science and Education, 4(2), 384-391.

13. Makhmonov L. S., Mamatkulova F. Kh., Kholturaeva D. F., Muyiddinov Z. Z. IMPORTANCE OF DETECTION OF HEPSEDINE AND INTERLEUKINS IN IRON DEFICIENCY ANEMIA. Asian Journal of Multidimensional Research ISSN: 2278-4853 Vol. 11, Issue 4, April 2022

14. Dadajanov U. D., Mamatkulova Feruza Xaydarovna, R. Oyjamol N. Features Of Thrombophilia In Covid-19 European Journal of Molecular & Clinical Medicine2020/12/26. 07/03

15. Mamatkulova Feruza Khaydarovna, Akhmedov Husan Isrofilovich, Abdiev Kattabek Makhmatovich. Essential Thrombocythemia - Principal Analysis in

Children and Adolescents. JOURNAL OF INTELLECTUAL PROPERTY AND HUMAN RIGHTS Volume: 2 Issue: 10 | Oct – 2023 ISSN: 2720-6882. 23-29.

16. ON Ruziboeva, KM Abdiev, AG Madasheva, FK Mamatkulova MODERN METHODS OF TREATMENT OF HEMOSTASIS DISORDERS IN PATIENTS WITH RHEUMATOID ARTHRITIS Ученый XXI века 78 (7), 8-11.

17. LS Maxmonov, FX Mamatkulova, OE Alimov, UU Raxmonov. Yelka Kamari Operatsiyalarida Regional Anesteziyaning Samaradorligi Miasto Przyszłości 47, 993-997

18. Abdiyev K.M., Dadajanov U.D., Mamatkulova F.X. Nekotoriye aspekti vedeniya bolnix s trombotsitopenicheskoy purpuroy oslojnennoy s apopleksiyey yaichnika. Problemi ekologii, zdorovya, farmatsii i parazitologii. Nauchniye trudi. Moskva. 2013 g. Str. 372-373.

19. Makhmonov L.S., Sh. Koraboev S.K., Gapparova N..Sh, Mamatkulova F. Kh. Early diagnosis and treatment of funicular myelosis in v12 deficiency anemia. Asian Journal of Multidimensional Research Year : 2022, Volume : 11, Issue : 5. First page : (369) Last page : (373) Online ISSN : 2278-4853.

20. Mamatkulova F.X., Alimov O.E., Namozov M.N.O'. Abdominal jarroxlik operatsiyalardan keyingi davrda regional anesteziyaning samaradorligi va rivojlangan kamqonlikni davolash //Science and Education. – 2023. – T. 4. – №. 2. – C. 445-452.

21. KM Abdiev, AG Madasheva, FK Mamatkulova MODERN METHODS OF TREATMENT OF HEMORRHAGIC SYNDROME AT AN EARLY STAGE IN PATIENTS WITH IDIOPATHIC THROMBOCYTOPENIC PURPURA. УЧЕНЫЙ XXI BEKA, 41-44

22. MF Khaydarovna, AH Isrofilovich, AK Makhmatovich Essential Thrombocythemia-Principal Analysis in Children and Adolescents. Journal of Intellectual Property and Human Rights 2 (10), 23-29

23. LS Maxmonov, MB Norbo'tayeva, FX Mamatkulova AKUSHER GINEKOLOG AMALIYOTIDA TEMIR TANQISLIGI KAMQONLIGI Miasto Przyszłości 54, 319-327

24. Maxmonov L.S., Mamatkulova F.X., Holiqulov B.Y. Trombotsitopatiya bilan kasallangan ayollarda tuxumdon apopleksiyasi asoratini davolash tamoyillari Biologiya va tibbiyot muammolari 2022, №1.UDK: 615.3:617.01.134 ISSN 2181-5674 61-67s.

25. ML Saydullayevich, SX Maxmudovich, MF Xaydarovna Paraproteinemik Gemoblastosalarda Periferik Neyropatiyalar Rivojlanishi. Tashxislash Va Davolashga Zamonaviy Yondoshuvlar Miasto Przyszłości 46, 181-186

26. L.S. Makhmonov, FK Mamatkulova, MB Berdiyeva, KE Shomurodov. The main causes of anemia in iron and vitamin b 12 deficiency associated with

helicobacter pylori.Nveo-natural volatiles & essential oils Journal| NVEO, 10167-10174I BEKA. Cт.41

27. K.M Abdiev, FK Mamatkulova, KM Shomirzaev.STRUCTURE OF COMORBIDITY IN IDIOPATHIC THROMBOCYTOPENIC PURPLE ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal 12 (12), 52-56

28. Abdiyev K.M., Mamatkulova F.X., Shomirzayev X. M. Immun trombotsitopenik purpurani davolashning innovatsion va noanaviy usullari //Science and Education. – 2023. – T. 4. – №. 1. – S. 228-234.

29. Abdiev Kattabek Makhmatovich, Mamatkulova Feruza Khaydarovna. Structure of comorbidity in idiopathic thrombocytopenic purple SKM ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal 22 (12), 56-60

30. U.D DADAJONOV, KM ABDIEV, FX MAMATKULOVA. Innovative methods of treatment of immune thrombocytopenic purpura in young people Society and innovations, 52-56 Society and innovations, 52-56

31. Mamatkulova F. X., Usmonqulov J. Sh. O‘. Vitamin V12 kamqonligi va uni davolash //Science and Education. – 2023. – T. 4. – №. 2. – S. 252-259.

32. Maxmonov L., Mamatkulova, F., Abdiyev, K., & Amerova, D. (2021). The importance of using clinical audit in teaching the subject of hematology. Obshestvo i innovatsii, 2(6), 215-221.

33. FX Mamatkulova, SF Ziyodinov, DX Suyundiqov. Yurak-qon tomir kasalliklari bo ‘lgan bemorlarda qonining elektrokinetik va klinik-laborator ko ‘rsatmalari. Science and Education 5 (2), 154-160

34. Gadayev A.G., Maxmonov L.S., Mamatqulova F.X. Helicobacter pylori bilan assotsiyalangan temir va vitamin B12 tanqisligi kamqonliklarida yallig‘lanish sitokinlarining ayrim laborator ko‘rsatkichlar bilan o‘zaro bog‘liqligi. – 2022.

35. M.F. Khaydarovna. Helicobacter Pylori And its Importance in the Development of Anemia Associated With Iron Deficiency and Vitamin B12 Miasto Przyszłości 44, 207-211